

Мюзикълът набра скорост в България

Желка Табакова

Мюзикълът „Красавицата и звярът“ на Варненската опера, представен в НДК, зала 1, на 14 ноември м.г., показва изключително активния организационен и творчески потенциал на ръководството на Варненската опера и нейните творчески колективи. Само в жанра мюзикъл през последните четири години институцията има реализирани 11 мюзикъла от световната литература – европейска, американска и българска. Връщайки се назад във времето от 2016 година, числото нараства с още 9 заглавия. С основание Борис Панкин – режисьор на голям брой мюзикъли у нас, в интервю казва: „Варна е българската столица на мюзикъла“.¹ Постановъчните екипи са разнообразни, но има няколко имена, които се открояват с броя и качеството на постановките – режисьорите Борис Панкин и Петко Бонев, а диригент-постановчикът Страцимир Павлов е име без конкуренция във Варна.

Мюзикълът „Красавицата и звярът“ („La Belle et la Bête“) е направен по френската приказка на Жан-Мари Лепринс дьо Бомон. Съвременница на Волтер, нейните литературни занимания и темите в тях, свързани с епохата на Просвещението и моралните ценности тогава, я утвърждават като един от влиятелните автори през XVIII век. Тя публикува „Красавицата и звярът“ през 1756 г. в „Списание за деца“ („Magasin des enfants“). Това е съкратена версия на приказката на Габриел-Сюзан Барбо дьо Вилньов, отпечатана през 1740 г. Съдбата на приказката е повече от успешна, с множество интерпретации за доброто и злото, за силата на любовта. Има и няколко версии на сценични и филмови метаморфози, като най-удачна е тази на Уолт Дисни. За първи път приказката е реализирана като анимационен филм от Уолт Дисни през 1991 г., а след това и като мюзикъл на Бродуей през 1994 г.

Мрачният сюжет на приказката се превръща в жизнеутвърждаваща история с много хумор в мюзикълната адапта-

ция. Създателите на песните в анимационната версия – 18 на брой, са композиторът Алън Менкен и текстописецът Хауърд Ашман, който е и изпълнителен директор на продукцията. Те са номинирани за „Оскар“ и печелят награда в категориите най-добра оригинална музика и най-добра оригинална песен и получават допълнителни номинации за най-добър звук.

Във втората филмова версия има промени, които не повлияват на основната концепция на произведението. Разликата между продукциите от 1991 и 2017 г. по-скоро е в музикалната партитура и във вида изкуство – анимация и игрален филм. Втората екранизация на мюзикъла е осъществена през 2017 г. от режисьора Бил Кондън по сценарий на Стивън Чбоски и Евън Спилиотопулос, либрето Линда Уулвъртън и отново е с песните на Алън Менкен, Хауърд Ашман, но и с добавени от Тим Райс. В последната екранизация има три нови песни от Алън Менкен и Тим Райс, включително и по-подходящата балада на Звяра – „Завинаги“ („Evermore“), включена в кулминацията на действието, когато Бел се връща при баща си. Продукцията води в статистиката за най-печеливш музикален игрален филм за 2017 г. и 10-о място по приходи за всички времена.²

У нас също има голям зрителски интерес към мюзикъла „Красавицата и звярът“. Залата на НДК беше препълнена с големи и малки зрители. Като че ли децата бяха повече от възрастните, което е характерно за дневните представления, а не за вечерните, но те бяха прекрасни със своите реакции и издръжливост до края на спектакъла.

Мюзикълът „Красавицата и звярът“ е обявен в програмата като *Концерт в костюми*, но постановката на Варненската опера може да се определи като „Театрална анимация“ заради богатия пластичен сценичен език. Режисьор на постановката е Петко Бонев и версията, към която се придържа, е филмът от 2017 г. В сценичните ходове режисьорът е намерил много удачен сценографски подход, като използва 3D тартинг, с което доближава действието до анимацията – изпълнител е Лора Руневска. Това взаимодействие със съвременните технологии носи безспорни ползи за сценичното възприятие – безпрепятствено пренасяне на мястото и времето на действие. На сцената има основен декор, който не се променя, а върху него се прожектират различни изображения на местата, в които се развива фабулата – улица и къщата на Бел и на баща ѝ в селото, кръчма, гора, замък и т.н. Професионално издръжано беше осветлението, което имаше ре-

¹ <https://www.operavarna.com/index.php/bg/home-bg/61-news/aktualni-novini/2101-boris-pankin-varna-e-balgarskata-stolica-na-musikala>

² Има номинации в различни категории за наградата на критиците на Британската академия и номинация за „Оскар“ за най-добър дизайн на костюмите на 90-ата церемония. Информацията е извлечена от програмата на спектакъла „Красавицата и звярът“.

шаваща драматургична задача за динамиката на сценичното въздействие.

По отношение на възрастовото предназначение постановката е направена за малки и големи. В нея се преплитат взаимоотношения, подходящи както за родители под формата на недвусмислени намеци, заложили в текста, пластиката и мизансцена, така и за деца – с научни и забавни действия. За радост децата не разбираха подтекста за големите и не реагираха на него, за разлика от възрастните. Очевидно преднамерено е търсена подобна схема за привличане интереса на малки и на пораснали вече деца за по-голяма посещаемост на спектакъла – една работеща идея, защото голямата зала на НДК беше препълнена.

Диригент-постановчик на почти всички мюзикъли във Варна и на оркестрацията към тази постановка е Страцимир Павлов. Голямо попадение на операта е да има такъв специалист в мюзикъла. Още в първите музикални номера на „Красавицата и звярът“ се открии ярката жанрова стилистика на оркестъра по американски. Бродуейското звучене внесе неповторима жизненост на представлението. Живеейки в САЩ, маестро Павлов е усвоил тънкостите на занаята и успешно ги реализира у нас, давайки надежда, че ще успеем да проникнем в същността на жанра, който почти конкурира оперетата.

Режисьорите на многобройните мюзикълни постановки във Варна (2019 – 2022) не са много – Борис Панкин (5), Петко Бонев (3), Светозар Донев (3), но за разлика от тях имената на хореографите са доста по-разнообразни, което не означава, че количеството е еквивалент на качеството. В този жанр хореографията и пластиката са онези градивни елементи, които спояват пеенето и актьорската игра. Правят ги неповторими и оригинални. Сред хореографите се откроява Анна Пампулова³ със своята безспорна танцова компетентност, особено в „Красавицата и звярът“. Тя е успяла да усети и да влезе в жанровата характеристика и специфика чрез хореографията и пластиката.

В стила на мюзикъла прекрасно са хореографирани общите сцени с хористите – на площада и в кръчмата. В тях има

симбиоза между танц и пластика, граничеща с анимация, има многообразие на детайлите и изключителна музикалност на постановката и изпълнението. Това се постига трудно у нас, но Пампулова е успяла да извлече максимума от изпълнителите с несложни, но ефектни танцови комбинации, в които те пеят и танцуват едновременно. Изпълнителите от Варненската детско-юношеска опера доказват, че когато има правилен и ясен подход, желание и младост, трудностите в мюзикълния жанр са преодолими. Към това трябва да се добави и техният опит, натрупан в други постановки на мюзикъли.

В балетните епизоди Анна Пампулова е използвала няколко танцови стила – класика, неокласика и модерн. Те се преплитат в композицията на танца, движенията и поддръжките. С такъв танц започва мюзикълът – бал в двореца на Принц Адам, и с този танц завършва представлението. Той стои като рамка на спектакъла, а неговата визитка са именно ансамбловите епизоди – постижение на Анна Пампулова в мюзикълната стилистика. Тези сцени напомнят хореографските ансамбли на Маргарита Арнаудова в „Моята прекрасна лейди“.

Във връзка с това искам да отбележа некоректното изписване в програмата – „сценично движение и пластики“. Тази формулировка се чете в програмите и на други заглавия във Варненската опера. В мюзикъла има сериозна хореографска работа с балета, хора и солистите, което Анна Пампулова е направила прекрасно и затова трябва да се изпише – „хореография и пластика“. Пластиката включва партитура на сценичното движение, а хореографията е много по-сложно изкуство, което присъства в музикално-сценичните форми и доизгражда драматургичните характеристики на образите.

Работата на Анна Пампулова със солистите певци е също много успешна и жанрово издържана. Изпълнителите имат индивидуалност и постигат характерност на персонажите. Двамата антагонисти *Гастон* – Виктор Ибришимов, и *Льофу* – Йоан Попов, впечатлиха и спечелиха публиката с неизчерпемата си енергия, органичната си игра, пеене и сценичен бой (специалист постановчик Николай Градинар Дериволков). Виктор Ибришимов владее сцената с присъствието си, подкрепено от всички актьорски, певчески и движенчески умения, необходими за мюзикъла. Протагонистите *Бел* – Мария Анастасова, *Принц Адам/Звяр* – Михаил Сървански, и *Морис* – Тихомир Трифонов, им отстъпиха в някои епизоди в актьорската игра, а в други – в пеенето. Това е обяснимо с класическата им вокална постановка и с актьорските умения, придобити в оперния театър, а Михаил Сървански е драматичен актьор, който може би е постигнал лични успехи в пеенето, но на сцената отстъпи на школуваните певци. Танцовите дуети между *Бел* и *Звяра* хореографски са сполучливо изградени, романтични и елегантни, с подходящо подбрани движения, но с очаквания да се шлифова изпълнението.

Групата на омагьосаните придворни е ярка и запомняща се. С всеки персонаж е работено индивидуално режисьорски и хореографски, а в същото време партнирането става естествено и органично. Изградена е обща поведенческа пар-

³ Във Варна тя е поставила хореографията и в мюзикъла „Цар лъв“.

питура, подобно на музикалната партитура. *Люмиер* (Нейчо Петров-Реджу) и *Бабет* (Димитрина Германова) с *Когсуърд* (Лев Караван) представляват забавно трио с неизчерпаеми закачки помежду им, с индивидуална пластика и хореография. В сценичния дует между *г-жа Потс* (Яница Маслинкова) – грижовна майка, и *Чип* (Мартин Стоянов) – сладкото ѝ дете, се открие майсторството на Яница Маслинкова. Тя впечатли с прекрасния си глас, безупречна вокална техника и непринудена убедителност в актьорските епизоди. *Г-жа Буш* (Веселина Андреева) в образа на колоритна оперна примадона се запомня с артистичната ѝ игра и зашеметяващи вокализи. *Глушавите момичета* (Зои Бошнакова, Мойра Янкова, Надя Станоева) – „сладките“ обожателки на Гастон, са извадени със закачлива усмивка от поп-фолк културата на България. *Агата-феята* (Калина Жекова) и *г-н Д' Арк* (Димитър Янлъзов) – собственик на лудница, са епизодични роли, необходими за развитие на действието. В цялата постановка най-незабележима остана именно *Феята* – персонажът, отговорен за трансформацията на *Принца* вследствие на избора между добро или зло. Произведенията с поуки (както във всяка приказка) са типични за епохата на Просвещението и дават възможност да се акцентира върху това, което отсъства в съвременното ни общество – добрия тон и моралните ценности.

Сценографията и костюмите са дело на Ася Стоименова. В основната си концепция тя се е придържала към филмовия

образец, което е в синхрон с идеята на режисьора за пресъздаване на оригиналната филмова версия, а не за иновативен прочит на мюзикъла. Единствено погрешно цветът на роклята на *Бел* в последната сцена – ярко жълто, с което доминираше и отвлечаше вниманието от останалите персонажи и действие на сцената. На нейния фон *Звярът-Принц* се губеше и изглеждаше незначителен в момента на апогеоза в приказката.

Анализът може да продължи, но фокусирането върху основните параметри рамкира постиженията в постановката. Целта не е да се преразкаже фабулата от два часа и половина с всички действащи лица, а да се посочат основните успешни линии, характеризиращи жанра в конкретната постановка и постигнатите резултати на постановъчния и изпълнителския екип.

След всичко изложено дотук може да се заключи, че постановката на мюзикъла „Красавицата и звярът“ е повече от сполучлива. Въпреки големия брой персонажи, колизии и ограниченията на сценичното пространство, постановъчният екип се е справил отлично. Действието се развива динамично, оркестърът и певците звучат в стила на мюзикъла, танците са вплетени естествено и органично в актьорската игра, която също е на висота с малки изключения. Очевидно е, че с всяка постановка трупата на Варненската опера натрупва не само количествен, но и качествен опит в жанра мюзикъл. Остава да пожелаем темпото и вдъхновението да не спират.